

Україна у фокусі

3 – 9 грудня

2012 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....3

II. Аналітична довідка.....5

Політичні інституції.

Друге пришествя Миколи Азарова?.....5

I. Огляд політичних подій за тиждень

5
грудня

Главою уряду може знову стати Микола Азаров. Про це під час свого перебування в Туркменістані заявив Віктор Янукович. За словами Президента, Микола Азаров був одним із кращих прем'єр-міністрів, а тому має всі шанси залишитися у цьому кріслі й надалі.

Хоча, як зауважив Віктор Янукович, все залежатиме від того, яку команду він сформує.

Україна має долучитися до кількох положень Митного союзу. Про це Віктор Янукович заявив після зустрічі зі своїми колегами – президентом Росії Володимиром Путіним та білоруським президентом Олександром Лукашенком – на засіданні Ради глав держав СНД в Туркменістані. Янукович вважає, що в іншому разі Україна «багато втратить в плані економіки». В опозиції таку ініціативу Президента вважають ще однією підставою для імпичменту, позаяк вступ України до Митного союзу суперечить вітчизняному законодавству.

6
грудня

Верховна Рада України 6-го скликання в останній день своєї роботи ухвалила Закон «Про державний бюджет України на 2013 рік», відповідно до якого дефіцит державного кошторису становитиме 50,43 млрд грн, доходи –361,5 млрд грн, видатки – 411,9 млрд грн.

За документ проголосували 242 народних депутати, серед яких – 187 із фракції Партії регіонів, 20 – з фракції Народної партії, 5 – з фракції НУ-НС, 19 – з групи «Реформи ради майбутнього» і 11 позафракційних депутатів. Не підтримали законопроект – БЮТ-Батьківщина та Компартія.

Верховна Рада України ухвалила закон про особисте голосування народних депутатів у парламенті. Документ, який покликаний унеможливити голосування чужими картками, був ухвалений з поправками Партії регіонів про заборону блокування трибуни.

Венеційська комісія стурбована ухваленням українськими парламентарями нового закону про референдум, який робить можливим зміну Конституції на всенародному волевиявленні. Як заявив за підсумками засідання Конституційної асамблеї секретар Єврокомісії Томас Маркерт, рішення за результатами референдуму не може замінити рішення більшості у Верховній Раді щодо змін до Основного закону.

Комплектування української армії і флоту здійснюватиметься винятково за контрактом. Про це Віктор Янукович заявив на урочистому засіданні з нагоди Дня Збройних сил України. Президент також наголосив, що буде значно зменшено чисельність українських Збройних сил.

7
грудня

Рада Об'єднаної опозиції обрала Юлію Тимошенко єдиним опозиційним кандидатом у президенти. Таку пропозицію вніс голова ради Арсеній Яценюк. У «Батьківщині» сподіваються, що свої підписи під цим рішенням поставлять і представники ще двох опозиційних партій, які тепер мають представництво у парламенті, – «Свобода» та «УДАР».

8
грудня

Останній призов на строкову військову службу заплановано на кінець 2013 року. Про це повідомив перший заступник начальника Генштабу Збройних сил Ігор Кабаненко. За його словами, рівень вимог до військово-службовців тепер вимагає професійного підходу, а тому в армії відбудуться зміни як її структури, так і оснащення.

II. Аналітична довідка

✓ Політичні інституції

ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ МИКОЛИ АЗАРОВА?

3 грудня Президент Віктор Янукович прийняв відставку прем'єр-міністра Миколи Азарова, який напередодні написав відповідну заяву у зв'язку з набуттям депутатського мандату. Разом із прем'єр-міністром у відставку було відправлено і весь уряд. Незважаючи на це, шанси Миколи Азарова, який наразі продовжує виконувати обов'язки прем'єр-міністра, знову опинитися в кріслі глави уряду, дуже високі.

*Чи залишиться Микола Азаров на своїй посаді?
Що чекати від нового уряду?*

Новий-старий прем'єр-міністр

Про можливість зміни голови й складу уряду багато говорили ще до початку парламентських виборів, які сприймали як нову точку відліку і для виконавчої влади. Одразу ж після їх завершення коло претендентів на посаду прем'єр-міністрів суттєво звузилося: стало очевидно, що, окрім самого Азарова, її може обійняти лише нинішній голова Національного банку Сергій Арбузов, якого вважають

членом команди сім'ї Президента. Деякий час його шанси піти на підвищення були досить високими, однак у підсумку посада глави уряду, скоріше за все, залишиться таки за Азаровим. Існує кілька підстав робити такий прогноз.

По-перше, фігура Азарова достатньо рівновіддалена від усіх груп впливу правлячої команди, тому продовження його прем'єрства

принаймні не викличе серйозних заперечень у жодного з її ключових гравців. Очевидно, що намагання Януковича призначити прем'єр-міністром Арбузова призвело б до серйозного незадоволення конкурентів усередині владної верхівки, зокрема груп Ріната Ахметова та Дмитра Фірташа, адже засвідчило б зростання ваги «сім'ї» за їх рахунок. Відповідно, підстав очікувати, що Янукович ризикне посилити внутрішнє протистояння власного оточення, поки не варто. Крім того, ймовірно, що для призначення Арбузова прем'єр-міністром просто забракло б голосів у парламенті, адже навіть усередині Партії регіонів далеко не всі у захваті від збільшення його політичної ваги. Свідченням цього, зокрема, стала невдала спроба голови Нацбанку «проштовхнути» через Верховну Раду законопроект щодо запровадження 15-відсоткового податку на продаж іноземної валюти фізичними особами. Тому його кандидатура на посаду глави уряду неодмінно викликала б не менший спротив серед «регіоналів».

По-друге, збереження Азарова в кріслі прем'єр-міністра зумовлено логікою очікувань подальшого економічного розвитку України.

Нова пісня на старий лад

Результатом такої політичної доцільності у кадрових питаннях може стати те, що політика майбутнього уряду мало відрізнятиметься від нинішнього, а отже – знову буде не в змозі адекватно реагувати на основні соціально-економічні виклики. Цілком очевидно, що після виборів новий уряд зможе вдатися до непопулярних

Очевидно, що в оточенні Президента поділяють невтішні прогнози щодо загострення кризових явищ в економіці найближчим часом і розуміють, що майбутньому главі уряду доведеться прийняти на себе потужний іміджевий удар. Тим часом Азаров, позбавлений серйозних політичних і – головне – президентських амбіцій, може ефективно зіграти роль «громовідводу», накопичивши на собі основну масу негативного ставлення з боку населення. Арбузов, натомість, має непогані шанси таки потрапити до уряду, але зайняти посаду другого плану – наприклад, віце-прем'єр-міністра – яка має убезпечити його від репутаційних втрат і водночас стати стартовим майданчиком для подальшого кар'єрного росту. На його бажання підвищити власний статус з усією очевидністю вказує, зокрема, концентрація в його руках медійних ресурсів, які останнім часом займаються неприхованим «відбілюванням» його іміджу. Найбільшу тривогу в цій ситуації, втім, викликає те, що в будь-якому випадку кандидата на другу за формальною значимістю посаду в державі знову визначатимуть згідно з інтересами вузького кола наближених до Президента осіб.

кроків, зокрема підвищення комунальних тарифів для населення. При цьому їхні цілі можуть носити двоякий характер. З одного боку, для поліпшення ситуації з бюджетним дефіцитом Україна потребуватиме відновлення співпраці з Міжнародним валютним фондом, який ставить таке підвищення в якості основної умови надання наступного

кредитного траншу українському урядові. З іншого боку, подібні кроки з області збільшення надходжень до бюджету, ймовірно, так само переслідуватимуть особисті й корпоративні інтереси членів правлячої команди, що розподіляють між собою доступ до державних фінансових потоків. Такий стан справ, вочевидь, не зможе зламати ні Азаров, ні Арбузов.

Таке припущення обумовлюється й певною схожістю в методах роботи обох кандидатів на посаду прем'єр-міністра. Обидва вже продемонстрували, що віддають перевагу «ручному» управлінню економікою й фінансами: яскравим свідченням цього, зокрема, стали адміністративні методи, які

застосовує Нацбанк під керівництвом Арбузова для утримання курсу гривні, та вже згадувана ініціатива про 15-відсотковий податок. Інший прояв такого стилю управління полягає у спробах долати наслідки проблем замість того, щоб намагатися усунути їх причини: це стосується й ініціатив уряду боротися з зарплатами «в конвертах» за допомогою штрафів, і планів Нацбанку позбутися валютних спекулянтів завдяки рейдам правоохоронних органів. Відповідно, незалежно від того, хто стане новим прем'єр-міністром, українські громадяни навряд чи дочекаються серйозних намірів реформувати ключові сфери соціально-економічного життя.

Висновки

Таким чином, попри відставку Миколи Азарова з посади прем'єр-міністра, він має всі шанси знову бути призначеним на неї вже новим парламентом. Висока ймовірність такого сценарію зумовлена, по-перше, тим, що таким чином буде втримано баланс між основними групами впливу в президентському оточенні, і, по-друге, побоюваннями інших претендентів зазнати іміджевих втрат унаслідок подальшого погіршення економічного становища, яке очікують найближчим часом. У будь-якому випадку, зважаючи на методи управління як Миколи Азарова, так і Сергія Арбузова, від нового (чи старого) Прем'єр-міністра буде важко очікувати зміни нинішнього курсу, який полягає в адміністративному керуванні економікою та небажанні проводити глибокі реформи.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук